

Några tankar om danskonst för barn och ungdom.

En gång dog jag, ett ögonblick. När jag började andas igen var allt nytt och medvetandet tomt. Allt därefter var oerhört. Orört. Så började jag dansa.

Konsten är det närmaste. Den visar på något som finns närvarande i oss. Också påminnande... Ändå tror jag att det mest smärtsamma är vetskapen om att det är i dansen jag skapar mig själv. Jag dansar - alltså finns jag. Jag drömmer koreografi. Jag tänker i rörelser. Allt vävs samman i helheter jag inte vill lämna. Bilder som trängs... Inuti mig ropar det högt efter tystnad. Stäng alla dörrar! Lämna mitt jag ifred! Slutet ögonen - och det ska mycket vilja till att öppna dem igen. Hur betvingar vi mörkret inom oss?

Ofta möter jag barn och ungdomar med en brinnande längtan i ögonen. En längtan jag kan känna igen. De riktar blicken mot oss vuxna, en blick som frågar: Hur? Varför? Finns jag? Varför är det ibland så mörkt?

Med mitt arbete vill jag beröra det tomrum som ord lämnar mellan sig och tingen. Dansen är där allt som inte återfinns någon annanstans. Dansen som en intensifiering av det att vara. Det innersta – så nära nödvändigheten vi kan komma. Ett språkets totalitet och innerlighet. I detta är vi alla delaktiga.

Så blir livet lättare att leva om man blir bekräftad. När ens existens blir bevittnad. Se dig omkring! Så många skriker efter uppmärksamhet eller stryker efter väggarna i tron om att vara osynliga.

Som konstnär arbetar jag i den irrationella delen av den s.k. verkligheten. Jag söker utifrån intuition och en brinnande längtan att synliggöra nuet, så intensivt att du där kan spegla såväl din historia som din längtan. Hantverket - att komponera - är vunnet ur denna erfarenhet av sökandet. Min kropp blir min röst och vad den har att uttala bottnar i det språkliga utforskande arbetet med dansen utgör. Ändå finns inte dansen förrän den möter dig. Jag vet inte vem du är men jag söker dig hela tiden. Var finns du? Hur ska vi hitta varann?

Barnens värld blir alltmer fragmenterad. Sönderdelad. Hur ska deras världsbild formuleras? Konsten är en livsviktig mötesplats. Där ska vi finnas med våra vuxna ansikten och visa barnet vad vi vet, vad vi tror oss veta, vad vi känner. Vi ska nära hoppet och lyssna. Vi måste göra oss synliga. Ändå kan konsten aldrig motiveras som "nyttig".

Vi ska motivera konst för barn och ungdomar genom att visa på konstens betydelse för oss vuxna. Vi ska slåss för barnens möjligheter som publik, som medskapande och som utövande därför att det är livsviktigt för oss själva. Därför att vi kan SE betydelsen av konstarnas närvaro i vårt kulturarv. Att vårt språk har så många bottnar. Att göra nuet synligt som ett resultat av vår historia och grogrund för visioner, drömmar och längtan. Att det är där frågan väcks.

Det är vi vuxna som formar den verklighet som kan ge ramar i barnets livsmiljö med präglning av de normer som vidgar - eller begränsar - den inre friheten. Arbetet med konsten är en politisk handling då den förutsätter den fria tanken. Vad gör livet värt att leva?

Allt är möjligt. Genom mötet med konsten kan vi få syn på det som inte låter sig definieras på annat sätt. Ge förtvivlan en plats, ge desperationen, det fula, det underbara en plats och HOPPET... Ur upptäckten av detta tar vakenheten och avkräver mörkret ett svar. Den obrutna rörelsen tar sig fram och vidare - ur mörkret.

Varför ska vi vuxna hela tiden tala om vad som ska vara viktigt för våra barn om vi inte själva tar konsten på allvar? Begreppet "barn och ungdom" får aldrig bli en klyscha eller slentrian! Ibland är skillnaden mellan den politiska viljan och verkligheten mycket stor.

Tänk om de inte förstår? Upplevelsen, inlevelsen, det påminnande, det upprörande, det utmanande eller det bekräftande... Svårt att sätta ord på. Att RESA. Svårt att kontrollera. Tänk att så många har så svårt att uthärda det som inte går att kontrollera. Varför är det så skrämmande? Den primitiva människan visade i alla fall respekt för det hon inte begrep. Det kunde ju vara Gud... Kanske är det bara ödmjukhet jag saknar.

Ska vi ge våra barn och ungdomar något så ska det vara det bästa vi förmår. Då måste arbetet få kosta. Vi måste värdera arbetet som forskning och ta konsten på allvar. Först då blir vi trovärdiga och resan möjlig.

Jag drog hemifrån i en långtradare på senvåren den sommaren då jag skulle fylla 16 år. Min förväntan på den obekanta delen av världen var stor. Det jag fram tills dess mött gav mig ingen plats, ingen ro. Jag reste för att hitta något annat. Med barnets tro hoppades jag att resan skulle ha ett mål.

Den resan pågår fortfarande.

Efva Lilja
koreograf och konstnärlig ledare för
EFVA LILJA DANSPRODUKTION

P.S.

Arbetet med danskonst för barn och ungdomar har idag så låg status att det skulle vara en omöjlighet om vi inte etablerat oss inom den "vuxna" konsten och där upprätthåller vår plats genom prestigefulla uppdrag på stora scener i Sverige och Europa. Vi får kämpa hårt för rätten att också välja mötet med t.ex högstadieungdomar...

D.S.